

עם הלשון וחלל הפה כפי שכתבת בשאלתך. ונסתמך על ספק נוסף שמא בכל הדילולים כולם לא השתמשו באלכוהול חמץ, וכבר נתבאר לעיל שיש לסמוך על זה להתיר. ועוד שהוא נהנה מחמץ זה (אם בכל זאת יש כאן חמץ) שלא כדרך הנאתו, ואין בו איסור רק מדברי סופרים, ובמקום חולי אפילו אין בו סכנה לא גזרו, וכמבואר כל זה בדברי הפוסקים (עיין במשנב"ר סימן תס"ו סק"א). ושוב הנני מסיים בבקשה שתשתדלו בכל יכלתכם שתיוצר התרופה בהכשר, והיא דרך מובחרת. והי"ת ישלח דברו לכל חולי עמו ישראל וירפאם רפואה שלמה.

יג

על עצם היתר השימוש בתרופות הומיאופתיות

הנני מאשר קבלת מכתב כב' מיום כ"ב טבת דנא, בענין כשרותם של תרופות הומיאופתיות לפסח, שבא כתשובה לתשובתי אל כב' באותו ענין מיום כ"ב חשון דנא. אל מכתבו צירף כב' העתק מכתבו של הרב ט', שנכתב בשמו ובידיעתו של הרה"ג פ' שליט"א וזו לשונו:

"...הרב פ' בקשני להודיעך שאינו רוצה להתיחס לשאלתך... הרפואה ההומיאופתית אינה ניתנת להחשב כרפואה בדוקה ומנוסה, שאפשר לאנשים להשתמש בה בלי שיהיה בניגוד לרצון ד'. שיטה רפואית שמגנה הסברה שכלתנית (רציונלית) מביאה לידי אמונות הבל ומסכנת את המתרפאים בה להשפעת פולחנים (זרים). אמונות נסתרות ובסוף להתכחשות של סדר העולם שסדר ה' יתברך. מאחר ואינו חפץ להיות מעורב עם שיטות אלה,.... נאלץ לסרב מלהשיב לשאלתך."

האמת אומר כי מכתב זה מעורר תמיהה רבה, שכן גם אם נניח כפי שהרב ט' קבע בפתיחת מכתבו שאין הרפואה ההומ' נחשבת לבדוקה ומנוסה, מדוע יהא השימוש בה בניגוד לרצון ה', אתמהה. והלא רפואות סגוליות שאינן רפואה מבחינה טבעית כל עיקר לא נאסרו מכח ההלכה, אא"כ אסורות הן מצד עצמן, דוגמת מה ששנינו, מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו (יומא פ"ג.), ופירש"י ואעפ"י שנוהגים הרופאים ברפואה זו אינה רפואה גמורה להתיר איסור בהמה טמאה. ומשמע שבדבר שאינו איסור מצד עצמו אין לאסור הריפוי בו משום שאינה תרופה בדוקה ומנוסה. והרמב"ם בפירושו על המשנה שם כתב: ואין הלכה כר' מתיא בן חרש שהוא מתיר להאכיל לאדם הכבד של כלב שוטה כשנשך כי זה אינו מועיל אלא בדרך סגולה, וחכמים סוברים כי אין עוברין על המצוות אלא ברפואה בלבד, ר"ל בדברים המרפאים בטבע וכו' עיי"ש. הרי שאכילת כבד של כלב שוטה שנשך היא תרופה סגולית ולא טבעית והיתה מותרת מצד עצמה אלמלא איסור בהמה טמאה.

ודבר זה נראה לי פשוט ביותר ולא צריך היה להרבות בהוכחות להראות היתרו, אבל כיון שראיתי שכב' נטרד מאד ממכתבו של הרב ט', לכן אוסיף חיזוק להוכיח שאין בכך שום שמץ של איסור עפ"י שנים או שלשה עדים.

זה יצא ראשונה, פסק הרמ"א (ביו"ד ס"ס קנ"א) שמותר לשרוף שרץ או שאר דבר איסור ולאכלו לרפואה אפילו חולה שאין בו סכנה וכו' (עיין שם הטעם שכל הנשרפין אפרם מותר וכו'). ואין ספק שאכילת אפר של שרץ שרוף הוא אמונה תפלה מאין כמוה, ולא עלה על הדעת לאסרה למי שרוצה להתרפא בה. והחתם-סופר (בתשובותיו חיו"ד סימן של"ט) נשאל על דבר כהן שנכפה, ומצאו בספר שיתן ליד ערל מת וילחש וכו' אם מותר

לעשות כן ולהטמא, ויצא לדון מדין טומאת כהן, ולא עלה על דעתו לאסור משום שזו היא אמונת הבל.

ועד אחרון אני בא, הוא מרן החיד"א, וזו לשונו (בשיורי ברכה חיו"ד סימן שמ"ט אות א'): והנה אחד מאוהבינו גבר חכם מחס"י עז נר"ו שאל האיש אי שרי לעשות סגולה לחולי אחד לעשן עצמו החולה בשן מת גוי דהאיכא כמה רבוואתה דשרו, והן לו יהי דאסור מת גוי בהנאה ריחא לאו מילתא היא. והשבתי לכת"ר דאע"ג דאשכחן כמה גדולים דשרו בשר מת בהנאה מ"מ כיון דמרן אסר בפירוש ויש מן הראשונים נמי דאסרו לא מלאני לבי להתיר. מאי אמרת דסוף סוף ריחא לאו מילתא ואינה הנאה, דע דהכא ההנאה היא הרפואה, וזה נלמד ממ"ש בסנהדרין דף מ"ז דהו נקטי (עפר) מקבריה דרב לקדחת ולא הותר אלא משום דהוא קרקע עולם. ומה שעשו בעפר קבריה דרב ודאי דהיינו עישון או להניח העפר עליו וכיוצא דבר שאינו הנאה, ואפי"ה לא התירו אלא משום קרקע עולם, מוכח דהנאת הרפואה היא הנאה וה"ה לנדרון דידן".

וברור שהרחת עפר קברו של רב, או עישון בשן של מת, אינם תרופה כלל, ואעפ"כ התיר שמואל עפר קברו של רב, ולא אסר מרן החיד"א עישון בשן של מת אלא משום איסור הנאה שבו, ואלמלא זה לא היה אוסרו משום שאינה תרופה בדוקה, ואף לא תרופה כלל ועיקר.

ומכאן פשוט וברור, שכל סוג תרופה שרוצה אדם להשתמש בה אף שהיא סגולית בלבד אין בה שום איסור, ואין היא בניגוד לרצון ה', ואין כל חשש שתביא לידי אמונות הבל ופולחנים זרים או אמונות נסתרות וכו' וכו' כדברי הרב ט'. וכל מי שחושב שתרופה מסויימת עשויה להועיל לו רשאי הוא להשתמש בה ללא שום חשש, וגדולה אמונה שמאמין אדם בכוחה של תרופה, שבזכות אותה אמונה בלבד עשויה היא להועיל לו.

ואליבא דאמת, אף כי אין שיטת הריפוי ההומי מקובלת על המדע

הרפואי, הרי שאין היא "מגנה הסברה שכלתנית", ואדרבא, היא עצמה בנויה על הסבר רציונלי משלה, וכפי שהיטיב כב' להסביר במכתבו הקודם. אין זה מתחום ידיעתי לצדד או לחלוק על שיטת רפוי זאת, המעוניין ימצא חומר רב באנציקלופדיות. עיינתי היטב במה שנכתב בנושא זה ולא מצאתי שום קשר לאמונות תפלות והתכחשות לסדרי השגחה.

ובנוסף לשיטות ריפוי שהזכיר כב' במכתבו (מאגנעטיזירן, פסיכולוגיה, והיפנוזה) שלא נאסרו מעולם, אוסיף עוד שיטת הריפוי הסינית בדיקור-מחטים (אקופונקטורה) שעתה מתפשטת בעולם, וגם בארצנו, ודרכי ריפוי אחרות שהמדע הרפואי שולל אותן, ולא נאסרו מעולם מכח ההלכה למי שרוצה להשתמש בהן.

ואפילו המדיטציה-הטראנסצנדנטאלית שיש בסדרי הטקס והמנטרה שבה יסודות פולחניים ברורים של עבודה-זרה, וכפי שהוכחתי באורך בספרי "עשה לך רב" חלק שני סימן מ"ז, ואסרתים, אעפ"כ פסקתי שעצם הטכניקה של המ"ט אינה אסורה אף שאין היא מציעה שום הסבר הגיוני (אנו שם מצאנו לכך הגיון כל שהוא). אמנם המלצתי שם מטעמים אחרים להמנע מכך.

סוף דבר, כל שיטת ריפוי אף אם אינה רציונלית, וכ"ש אם יש לה הסבר הגיוני משלה, אף אם אינה מקובלת על המדע השיגרתי, אין בה שום חשש להשפעה פולחנית או אמונות נסתרות, ולכן אין לענ"ד שום בסיס הלכתי לאסרה.